

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXIII. (17)

No. (Štev.) 48

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

26. novembra 1964

Ob peti obletnici smrti škofa dr. Rožmana

(+ 16. XI. 1959)

Božja Previdnost nam je v naši zgodovini pošiljala može, katerih izredne sposobnosti in lastnosti so najbolj odgovarjale potrebam dobe, v kateri so živeli. Škof Anton Martin Slomšek je mogel razviti svojo delavnost, ki je prinesla toliko sadov, prav v dobi, v kateri je živel. Janez Evangelist Krek bi se morda ne uveljavil tako močno, če bi živel pred svojo dobo ali pozneje. Dr. Korošec je bil kot politik, državnik in voditelj postavljen v središča zgodovinskih dogajanj, v katerih je mogel polno razviti vse svoje izredne talente in sposobnosti. Jeglič je dal kot asket in borec neizbrisno pečat dobi, v kateri je vodil ljubljansko škofijo.

Nedvomno je bila doba revolucije pod okupacijo ena najtežjih in najbolj kompliciranih v vsej slovenski zgodovini. Čim bolj se ta doba oddaljuje, v tem jasnejših obrisih se nam kažejo posamezni dogodki in vodilne osebnosti.

Eno najbolj vidnih in odgovornih mest v dobi revolucije je bil položaj ljubljanskega škofa. Komunistična osvobodilna fronta se je tega zavedala od prvih začetkov. Zato je takoj skrbno zasledovala vsak korak škofa Rožmana in pazila na sleherno njegovo besedo. Komunisti so si tudi prizadevali, da bi ga na kakršen koli način omrežili, toda niso uspeli.

Škof Rožman je dosledno stal na stališču, da je škof vseh vernikov škofije, pa naj bodo v katerem koli taboru. Naj bodo njegovi prijatelji ali sovražniki. To so nekateri slabo razumeli in mu očitali kot slabost. Komunisti pa so hoteli v začetku njegovo stališče izrabljati v svoj prid.

Ko je škof Rožman spoznal, da je OF le prikrivanje pravih komunističnih namenov, t. j. izvedba revolucije in uvedba brezbožnega komunističnega režima, je nastopil z vso odločnostjo. Odgovor komunistov je bil besen. Uvideli so, da imajo opraviti s škofom, ki je pripravljen vse žrtvovati, ko gre za obrambo vere in verskih resnic. Divja gonja proti škofu Rožmanu je dosegla svoj višek v sramotnem procesu pred 18 leti, ko so škofa Rožmana obtožili in obsodili na 18 let ječe. Tedaj mu ni bilo dano, da bi na razpravi zavračal laži in obrekovanja. Zapisal pa je svojo obrambo leta 1946 v Celovcu ter jo poslal sveti stolici.

To svojo obrambo zaključuje s temile besedami:

„Končno odkrito izpričujem, da sem videl v brezbožnem komunizmu popolnoma v smislu enciklike Divini Redemptoris največjo nevarnost za krščanstvo in za krščansko življenje mojega naroda, nevarnost za časno in večno srečo, kakor doslej v tisočtriletni zgodovini naroda ni nikdar po prejšnjem obstojala. Zato sem smatral za svojo nadpastirsko dolžnost, da vernike o resnosti te nevarnosti poučim, jih po poglobitvi verskega življenja in dejanskemu navajanju k rednemu in pogostemu prejetju svetih evharistije, ponovnem in skupnem obhajenju ljudskih pobožnosti prvih petkov in prvih sobot, posvetitvi Brezmadežnemu Srcu Marijinemu, po petmesečni intenzivni pripravi in organiziranju Katoliške akcije — duhovno utrdim za grozeče težko versko in zvestobno preizkušnjo v vedno bolj verjetno prihajajoči komunistični revoluciji. To svojo dolžnost sem vršil kljub nevarnosti, da se je od komunistične strani marsikatero moje delo napačno tolmačilo kot sodelovanje z okupatorjem.

Ce sedaj pred Bogom vse prav premislim, morem priti samo do enega in edinega zaključka: Tudi v drugo bi vse to več ali manj enako storil.

To je moj 'zločin', ki sem moral biti zaradi njega obsojen."

To so zaključne besede obširnega spisa dr. Rožmana, ki ga je poslal septembra 1946 v Vatikan.

Msgr. dr. Jagodica objavlja ta zgodovinski dokument škofa Rožmana v Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1965 in dodaja na koncu te besede, ki jasno označujejo škofa Rožmana:

NATO V KRIZI

V razpravo o večnarodni atomski mornarici, ki jo ima v načrtu ZDA, s katero se trenutno bavijo predstavniki članic NATO, je posegel pretekli teden franc. preds. De Gaulle. V Strasbourgju je mel ob priliki 20 obletnice osvoboditve mesta govor, v katerem je pozval Zahodno Nemčijo, naj se ne zanaša izključno na ameriško pomoč, pač pa naj se trdno poveže z Evropo tudi v vojaškem pogledu.

De Gaulle je poudarjal, da „če bo katerega država izstopila iz svrop. skupnosti in se sprijaznila z vlogo pomožne sile, bo tako izročila svoje življenje tuji sili, katere, čeprav je prijateljsko razpoložena do Evrope, živi kljub temu v popolnoma drugačnem svetu ter njene usode ni mogoče enačiti z usodo Evrope. Vse to bo močno škodovalo našemu velikemu upanju.“ Z „velikim upanjem“ je De Gaulle mislil na francosko-nemško pogodbo sklenjeno januarja 1963.

Nadalje je poudarjal, da se mora Evropa sama organizirati v močno atomsko silo, ki bo sama zmožna braniti se pred napadalcem, ne zanašajoč se na ZDA. Pogodba, ki sta jo lansko leto sklenili Francija in Zahodna Nemčija pa lahko postane temeljni kamen za politično in vojaško združitev Zahodne Evrope, je poudarjal De Gaulle.

„V bodočnosti pa bo z ozirom na razmere v zahodnem bloku, v katerem se narodi borijo za ponovno doseglo neodvisnosti, taka združena Zahodna Evropa lahko edino sredstvo, s katerim bo mogoče nekoč pomiriti in združiti

vso Evropo, ki bo v miru razvijala svoje ogromne rezerve v veličasten napredek sebi in vsemu svetu,“ je zaključil De Gaulle.

Amerikanci pritiskajo na Erharda, naj pristane na ustanovitev večnarodne atomske mornarice, kakor jo predvidevajo oni. Erhard je Washingtonu dal tozadeven pristanek, pojavile pa so se zapreke v Angliji, kjer je laburistični predsednik Wilson objavil, da nasprotuje mešani atomski mornarici ter zagovarja stališče, naj ZDA ostanejo edini varuh zahodne atomske sile. Wilson je izjavil, da je samo tako mogoče preprečiti, da ne bi več prstov moglo pritiskati na atomski gumb. Laburisti so mnenja, da naj samo Washington odloča o uporabi atomske sile v slučaju napada na zahodnjake, in si prizadevajo, da bi Anglija ostala čim bolj nevezana v tem oziru, misleč, da se bo tako ognila atomskemu opustošenju iz Moskve. Prav tako je Wilson mnenja, da bo ZDA bolj navezana na Evropo, če bo sama obdržala kontrolo nad atomsko silo.

Med članicami NATO se je po vsem tem začelo šušljati o popolni reorganizaciji NATO in o morebitni nadomestitvi te organizacije z medsebojnimi vojaškimi pogodbami. Ker zahodnjaki trenutno ne vidijo neposredne nevarnosti iz Moskve — ker ima ta veliko opravka s K-itajci in svojim blokom — začenjajo siliti vsak svojo pot ter so prišli med njimi na dan velike razlike mišljenj in načrtov, tako vojaških, kakor političnih in gospodarskih. Zveza med Zahodno Evropo in ZDA preživlja resno krizo.

Trije odloki Vatikanskega koncila

Minulo soboto se je zaključilo letošnje zasedanje II. Vatikanskega koncila. Nekaj dni pred zaključkom zasedanja se je med naprednimi in konzervativnimi škofi razvila prava tekma za izglasovanje raznih predlogov, v katero je posegel papež Pavel VI. sam in odločil, da se bo razprava o zadevnih kočljivih problemih, med katerimi je vprašanje uporabe atomskega orožja, nadaljevala na zasedanju prihodnje leto.

Na letošnjem zasedanju so papež in škofje proglasili tri važne odloke, in sicer:

1) De Ecumenismo (o enotnosti), s

katerim dopuščajo skupno molitev in druženje z drugimi kristjani.

2) De Ecclesia (o Cerkv), s katerim proglašajo, da škofje skupno s papežem delijo oblast v vodstvu Cerkve. Vendar papež ohranja svoj primat ter prav tako nezmotljivost, kadar govori ex cathedra.

3) De Ecclesiis Orientalibus (o Vzhodnih Cerkvah), s katerim proglašajo veljavne zakone, sklenjene po vzhodnem katoliškem ali pravoslavnem obredu, tudi pred pravoslavnim duhovnikom. Doslej taki zakoni niso bili veljavni, če niso bili sklenjeni še pred katoliškim duhovnikom.

Čombe zavzel komunistični Stanleyville

Kongo, ki so ga komunisti nameralno spremenili v afriški Vietnam in ga polagoma zavzeli — dežela je eno najbogatšjih ležišč urana in srece Afrike — je bil očističen komunističnih upornikov v torej, 24. t. m. zjutraj.

Čombejeva vojska, pod vodstvom plačanih belcev, je v zadnjih mesecih načrtno in temeljito čistila deželo komunističnih tolp. Te so dobivale orožje in drug material skozi bivši francoski Kongo ter jim je zlasti pomagala rdeča Kitajska, poleg Moskve. Čombeju, katerega so pred dobrimi dvema leti ZN skušale uničiti in ki je moral takrat pobegniti iz Konga, je takoj po prevzemu oblasti v državi, kamor so ga nato spravili Amerikanci in Belgijci, organiziral dobro opremljeno vojaško silo in pozval belece na pomoč. Pod njihovim vodstvom je Čombejeva vojska zavzemala komunistične postojanke eno za drugo, dokler komunistom ni ostal stamo Stanleyville.

V Stanleyvillu so komunisti uprizorili pravo strahovlado, kakor jim je bilo naročeno iz Moskve in Pekinga in ki so ugotovili, da se jim bliža konec, aretirali več sto belcev, ki so živeli v

mestu. Med temi je bil zaprt in obtožen vohunstva za Čombeja in Amerikance ter Belgijce zdravnik Carlson ter so komunisti objavili, da ga bodo ustrelili, poleg drugih belih talcev. ZDA so se takoj zavzele za Carlsona in se ponizale ter spustile v pogajanja s komunisti. Ti so pogajanja zavlačevali, v upanju, da bodo odvrnili Čombejev napad na Stanleyville in dosegli, da bodo Amerikanci sploh prepovedali zavzetje mesta. Na ta način bi obdržali oblast in se zasidrali s svojo „ljudsko vlado“, katero so proglasili pred nekaj tedni. Prišlo bi tako do afriškega Vietnama.

Čombe je napredovanje svoje vojske ustavil za nekaj dni, v ponedeljek pa je kljub pogajanjem Amerikancev s komunisti izdal ukaz za napad in zavzetje Stanleyville, ki je padel v torek, 24. t. m., ob petih zjutraj. Čombe se je ustrašil, da bi ga zahodnjaki prisilili na umik, ker jim ni mogel verjeti zaradi izkušnje z ZN pred dvema letoma. Komunisti so tik pred Čombejevim napadom, v katerega so posegli tudi belgijski padalci, pomorili več desetih belih talcev, med njimi Carlsona. Nad sto talcev se je belgijskim padalcem posrečilo rešiti.

„Bodimo hvaležni svojemu škofu! Bil je velik mož v velikih časih. Božja Previdnost je vsakomur v zgodovini odkazala svoje naloge, kakor je pač njegovo mesto, večje ali manjše. Kdorkoli se svoji nalogi izneveri, se ne izneveri le svoji osebnosti, marveč pa vse naloge v nesrečo tudi vse tiste, ki so jim bili sadovi njegovega dela namenjeni. O škofu Rožmanu moremo zapisati, da je čas našel v njem moža, ki mu je bil potreben, da se je ves in popolnoma in z vsem srcem žrtvoval svoji veliki nalogi: rešiti narod pred brezbožnim komunizmom. Zato smo najprej hvaležni Bogu, da nam je dal takega moža, potem pa

škofu Rožmanu, da je ostal tako neomajno zvest svoji od Boga odkazani mu nalogi in do zadnjega — do smrti v pregnanstvu — žrtvoval zanj.

Žrtvoval pa je za svoj narod ne samo smrt v pregnanstvu, marveč celo najdražje: svoje dobro ime pred zgodovino. Toda prepričani smo, da pride čas, ko ne bo več veljal za „najbolj osporavano osebnost naše kulturne in politične zgodovine“ (doslej je to veljalo za škofa Missia), marveč mu bo nepristranska zgodovina odmerila mesto, ki mu gre: da se je kot katoliški škof postavil z vsem srcem na stran svojega naroda v najtežjih dneh njegove zgodovine.“

I Z T E D N A V T E D E N

Čilski predsednik dr. Frei je podpisal dekret, s katerim je predvidel krepite za nastavitve 5.000 novih učiteljev. Istočasno je odprl tudi 5.000 novih šolskih razredov. S tem je začel odločno izvajati svoj obnoven program, s katerim je nastopal pred volitvami, ter je med drugim tudi napovedal, da bo kot predsednik neizprosno pobijal nepismenost in da bo dosegel, da v Čilu ne bo nobenega otroka, ki ne bi mogel obiskovati šole ter bi mu bila zaprta pot do izobrazbe.

V Brazilu vladne osebnosti napovedujejo, da ni izključeno, da bo vlada izdala novo ustavno odločbo, s katero si bo za gotovo dobo zagotovila možnost za čiščenje javne uprave. Tokrat naj bi bil prizadet tudi guverner države Sao Paulo Adhemar Barros, vplivna osebnost, ki je odločno posegala v razvoj zadnjih revolucionarnih dogodkov v Brazilu.

V Venezueli je v državi Falcon padlo v spopadu z vojaškimi oddelki 10 komunističnih gverilcev.

Kubanski politični emigranti so prejšnji petek skušali bombardirati stadion v Havani v trenutku, ko je v njem govoril kom. diktator Castro. Svoje načrta pa niso mogli izvesti, ker so bombniki obsipali s topovskimi krogli iz vojnih ladij in protiletalskih baterij. Strelec v bombniku je bil ranjen, pilotu in kopilatu se pa ni nič zgodilo. Letalo se je vrnilo na svojo bazo.

Za predsednika Sveta Organizacije ameriških držav je bil izvoljen veleposlanik Ellsworth Bunker, ki je bil med drugim v svoji diplomatski karieri tudi ameriški zastopnik v Argentini.

Ameriški obrambni min. McNamara je napovedal, da bodo ZDA opustile v raznih delih sveta 95 vojaških oporišč. Med njimi tudi nekaj ladjedelnic. Zaradi te ameriške odločitve bo izgubilo zaposlitev 63.000 ljudi, ameriška blagajna bo pa imela letno 500 milijonov dolarjev manj izdatkov.

V Italiji so imeli v nedeljo in ponedeljek občinske in pokrajinske volitve. Zmagali so sicer kršč. demokrati, toda komunisti so tudi pri teh volitvah številčno napredovali.

V Rimu je italijanska policija prejšnji petek preprečila ugrabitev vohuna Mordecaia Luka, maroškega juda, ki je najprej živel v Izraelu, imel tam več-

krat opravka z oblastmi, zatem je pobegnil v Egipt. V Izraelu je pustil svojo ženo z več otroki. V Egiptu je vstopil v vohunsko službo Nasserjeve vlade. Verjetno je bil v vohunski službi še katere druge države. V Rimu so ga ugrabili predstavniki Nasserjevega dipl. predstavništva, ga omamili, zvezali in spravili v nalašč za take svrhe pripravljen kovček in ga hoteli odpeljati z letalom kot „diplomatsko prtljago“ v Kairo. Na letališču so polic. stražniki iz kovčka začuli pridružene prošnje za rešitev. Od egiptovskih diplomatov so zahtevali, da jim kovček odpro. Diplomata sta se spustila v beg, toda policija ju je prišla. Ko so v njuni prisotnosti odprli kovček, so v njem našli zvezanega in še napol omamljenega omenjenega vohuna. Italijanska vlada je dva prva tajnika Nasserjevega dipl. zastopstva v Rimu takoj izgnala. Resenega vohuna je policija odpeljala na varno mesto, kjer ga zaslijejejo.

V Južni Tirolski, ki pripada Italiji, so se po mirnih poletnih mesecih znova začela teroristična dejanja pripadnikov avstrijske manjšine v Italiji. V zadnjih desetih dneh je prišlo na treh mestih do napadov na predstavnike italijanske policijske in vojaške sile. Pri tem napadu je bil eden policist ubit, štirje vojak pa ranjeni ob eksploziji mine. Zaradi obnove terorizma v Južni Tirolski je imela italijanska vlada sejo, na kateri je razpravljala o tem problemu. Po seji je bilo izdano poročilo, ki pravi, da je cilj italijanske vlade mirno sožitje italijanskega in avstrijskega prebivalstva. O istem vprašanju sta imela v Ženevi razgovor tudi italijanski zun. min. Saragat in avstrijski zun. minister Kreisky. Poročila iz Evrope pravijo, da je tudi avstrijska vlada pripravljena nastopiti proti terorizmu, ki s svojim zločini samo otežujejo rešitev spornih vprašanj med Avstrijo in Italijo.

Venezuelski list El Universal objavlja poročilo, da je kubanska komunistična vlada v najnovšem času poslala venezuelskim kom. teroristom novo količino orožja ter en milijon dolarjev.

Indija in Sovjetska zveza sta podpisali pogodbo o vojaški pomoči. Indijci bi radi dobili od Sovjetske zveze dve eskadrili sovjetskih letal Mig. Po tem dogovoru naj bi Sovjetska zveza v Indiji tudi postavila tovarno za izdelovanje letal.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Obletnice lani umorjenega severno-ameriškega predsednika Johna F. Kennedyja so se spominjali v soboto in nedeljo skoro v slehernem argentinskem mestu. Povsod so bile spominske proslave in zlasti veliko šol so poimenovali z njegovim imenom. V Buenos Airesu je bila v soboto velika spominska slavnost v gledališču Colon. Po govoru o življenju in delu J. F. Kennedyja so izvajali Verdijev Requiem. Pri slavnosti so bili navzoči podpredsednik republike dr. Perrete, več ministrov, člani diplomatskega zbora ter predstavniki oboroženih sil in gospodarskih ter kulturnih ustanov.

Predsednik republike dr. Illia je podpisal zakon o razveljavitvi represivnih ukrepov proti peronistom in komunistom. Obe politični skupini bosta v bodoče morali razvijati svoje delovanje samo po določilih novega zakona o političnih strankah, ki bo sprejet na sedanjem izrednem zasedanju drž. kongresa ter določilih kazenskega zakonika.

Predsednik dr. Illia je podpisal dekret o razpisu volitev dne 14. marca, ko bodo zamenjali polovico poslancev zvezne poslanske zbornice. Volitve bodo po D'Hontovem proporcionalnem volilnem sistemu, udeležile se jih pa bodo vse politične skupine. Tudi peronisti in komunisti.

Izredno zasedanje drž. kongresa se je začelo prejšnji petek z razpravo o poročilu parlamentarne komisije o sklepanju petrolejskih pogodb za časa vlade predsednika dr. Frondizija. Debata je bila zelo živahna in ostra. Dr. Frondizjevi politični somišljeniki so odločno

braniли njegovo petrolejsko politiko ter zatrjevali, da si v tej debati stojita nasproti dva tabora: Tisti, ki so za samopreskrbo države s petrolejem in za njen vsestranski napredek, ter tisti, ki bi najraje vse petrolejske vrelce zacementirali. Vladni poslanci pa branijo poročilo omenjene komisije in zatrjujejo, da so bile dr. Frondizijeve petrolejske pogodbe nepravilno sklenjene in za državo škodljive.

Državni kongres bo na izrednem zasedanju med drugim razpravljal tudi o novem državnem proračunu, ki predvideva za prihodnje proračunsko leto 293.921 milijonov pesov dohodkov ter 359.423 milijonov pesov izdatkov. Izguba je torej predvidena v višini 65.502 milijona pesov. Poleg drž. proračuna bo imel drž. kongres v razpravi tudi osnutek novega zakona o najemninah, t. j. o stanovanjski zaščiti ter o arondaciji zemljišč, kakor tudi zakon o političnih strankah.

Člani peronističnega takimenovanega odbora za vrnitev Perona se še vedno muče v španiji. Nekateri člani tega odbora so izjavili, da se bodo vrnili v Argentino skupno s Peronom ali pa sploh ne. Glede Peronove vrnitve so še vedno razna mnenja. Iz Madrida zatrjujejo, da se bo gotovo vrnil. Vlade okoliških držav so izjavile, da Peronu ne bodo dovolile prihoda v njihove države. Od argentinskih vladnih osebosti je omeniti izjavo zunanjega ministra dr. Zavale Ortiza. V Caracasu je na tiskovni konferenci dejal, da se argent. vlada o Peronovi vrnitvi ne izjavlja zato, ker imajo tako ona, kakor oborožene sile dosti važnejših vprašanj za razpravo.

Končno je pa dejal, da bodo Perona aretirali, ker je proti njemu v teku več procesov.

NE POZABITE NA ZBORNIK SVOB. SLOVENIJE ZA LETO 1965. V PREDNAROČILU IN PREDPLAČILU \$ 650,—

Žegnanje ob 10-letnici Slovenske hiše

Slovenska hiša v Buenos Airesu je osrednji slovenski dom v Argentini. Zemljišče zanj je že obstojalo iz stavbami je bilo kupljeno 5. julija 1954. Prepis lastnine je bil izvršen 29. sept. istega leta. Blagoslovitev zemljišča in začasnih prostorov je bila 25. novembra 1956. Blagoslovil jih je škof dr. Gregorij Rožman. Načrte za postavitev novih prostorov je pripravil g. arh. Marjan Eiletz. Gradba dvorane se je začela 8. julija 1962. Do sedaj je zgrajena že dvorana z velikim odrom, pod njim je časna kapela, pred dvorano v vsej njeni širini pa dvonadstropna stavba. V njenem prvem nadstropju so prostori gostinski prostori z veliko kuhinjo, v drugem nadstropju pa sobe za društva in organizacije.

Kot spomin na blagoslovitev zemljišča in začasnih prostorov dne 25. nov. 1956 je vsako leto zadnje nedelje v novembru v Slovenski hiši žegnanje, ki je bilo letos združeno s proslavo prvega desetletnega jubileja Slovenske hiše.

Na žegnanje je prišlo veliko rojakov. Ob vhodu v Slovensko hišo so jim bile v pozdrav zapisane besede „Pozdravljeni v Slovenski hiši“. Na sprednji steni čez vse drugo nadstropje je bil napis: „Slovenska zemlja, zemlja krasna — kristal iz božje roke vzeti“, v prvem nadstropju pa prošnja škofa Rožmana ob blagoslovitvi začasnih prostorov „Naj božji blagoslov ostane na tej hiši“. Ob vhodu v dvorano je bil pripet napis „Jubilej naših skupnih naporov“, v dvorani sami pa na levi strani „Bog povrni dobrotnikom“ na desni pa pregovor „V slogi je moč“.

SV. MAŠA ZA ŠKOFA ROŽMANA TER ŽIVE IN MRTVE DOBROTNIKE SLOVENSKE HIŠE

Dopoldanski spored žegnanskega slavlja je obsegal samo sv. mašo. Ob pol dvanajsti uri jo je imel g. direktor Anton Orehar za škofa dr. Gregorija Rožmana ob petletnici njegove smrti ter za žive in mrtve dobrotnike Slov. hiše. Po evangeliju je imel tudi priložnostni nagovor, v katerem je med drugim navajal, da so se tega dne srečali trije dogodki s podobnimi značilnostmi. Sv. Cerkev z zadnjo pobinko nedeljo zaključuje cerkveno leto, Slovenci v svobodi obhajajo peto obletnico smrti ljubljanskega škofa dr. Rožmana, Slovenci v Argentini pa 10-letnico prizadevanj za Slovensko hišo.

Med sv. mašo je pel mešani zbor Slovenskega pevskega zbora Gallus pod vodstvom dr. Savellija.

POPOLDANSKA SLOVESNOST

Nanjo so začeli prihajati rojaki že v prvih pop. urah ter zasedati prostore ali v dvorani, ali pred njo, ali pa v prostorih nove dvonadstropne stavbe.

Nastop mogočnega otroškega zbora Okoli pol pete ure se je začel izvajati program. Na odru se je zbralo okoli 300 otrok iz posameznih slov. šolskih tečajev. Pod spretnim vodstvom ge. Zdenke Virant Janove so ljubko zapeli pesmice Tika taka, Kdo te pti-

ček mali, Eno rožco ljubim, Tam kjer beli so snežniki, Svetlo sonce se je skrilo in Mi pa kojnička jahamo v Geržiničevi priredbi. Mehko so zvenele iz nežnih otroških grl. Kar veselje jih je bilo poslušati.

Govor g. direktorja Orehara

Po nastopu slov. otrok je spregovoril g. direktor A. Orehar. Najprej je pozdravil zastopnike najvišjih slov. ustanov v tujini, zastopnike organizacij, krajevnih domov in vseh ustanov. Pozdrav je naslovil tudi na vse po Argentini raztresene rojake, na vse rojake po ostalih državah in v domovini „katere nismo zatajili, čeprav smo jo morali zapustiti“. Ko je omenjal navzočega msgr. Janeza Hladnika, „pionirja slov. dela v Argentini“, so mu vsi navzoči navdušeno ploskali.

Zatem pa je med drugim razvijal naslednje misli: „Trojno pesem poje danes Slovenska hiša ob 10-letnici svojega nastanka: pesem hvalečnosti, zrelosti in ljubezni.“

Pesem hvalečnosti. Najprej Bogu, ker nam je v začetku navdahnul misel ter nas s svojim razsvetljenjem in močjo spremljal, da je bilo mogoče priti do tega, kar je danes Slovenska hiša. **Pesem hvalečnosti Mariji Pomagaj,** ki je vseskozi ostala naša patrona. Zatem zahvala ljudem, ki so od vsega začetka stvar razumeli ter s svojo mislijo, delom in prizadevanjem pomagali, da smo danes pod streho. Prav tako tistim, ki od začetka sodelujejo v odboru za Slovensko hišo. Nihče ne more pcisati, koliko skrbi in potov je bilo potrebnih. To ni delo enega samega človeka, ampak vseh, ki so od začetka to delo zastavili, ga nadaljujejo in hočejo tudi dokončati: od mož slovenske KA, ki so pred leti v Escobarju dali prvo veselo oporo, potem tistim, ki so z dobrim srcem in dejanskim podpiranjem pri delu sodelovali. Dalje izreka zahvalo tistim, ki so zbirali in dajali darove za slovensko hišo, pa naj so bili še tako skromni. Zatrjuje, „da je bil to prispevek uboge slovenske vdove, ki si je to od ust pritrkala in dala v skupno središče slovenskega verskega in narodnega življenja v Argentini. Tako ste postali podporniki in ustanovniki Slovenske hiše“. Govornik omenja, da imajo nekatera društva podporne in častne člane ter nadaljuje: „Slovenska hiša tega nima: ustanovni člani ste tisti, ki ste dali svoj dar, in častni tisti, ki ste pokazali voljo, da pri tej ustanovi hočete sodelovati. Zahvala tistim, ki ste s svojim prostovoljnim delom v teku osmih let pomagali pri ustanovi, in tistim, ki ste darovali stvari, ki jih pri hiši potrebujemo. Zahvala tistim, ki ste v tem času v Slov. hiši nastopali, in tistim, ki so pripravili program za jubilejno slavnost: zboru Gallusu za petje pri sv. maši in pevskeemu zboru slov. šolskih tečajev ter vsemu učitelstvu, ki ste jih za to pripravili, kakor tudi nekdanjim in sedanjim gojencem Rožmanovega zavoda v Adrogeju.“

V nad. izvajanjih je g. direktor Orehar navajal nekaj računskih podatkov zadnjega leta pri graditvi Slovenske hiše. Za gradnjo dvorane je bilo porabljenih \$ 1.166.230., upravni stroški za luč itd. so znašali \$ 84.046. Dohodki so bili naslednji: Darovi \$ 591.544., od uprave hiše \$ 6.600., Rifa je dala \$ 386.000., Razlika \$ 437.989. je bila krita z brezobrestnim posojilom, ki so ga dali rojaki preko Čebelice. Skupaj je bilo dohodkov 1.002.479. pesov, izdatkov pa 1.440.468. pesov.

Pesem zrelosti, je druga pesem današnjega dne. Ob pogledu na Slovensko hišo moramo priznati, „da je to eden najlepših spomenikov slovenske zrelosti, slovenske pameti in požrtvovalnosti v Argentini. Je spomenik slovenske misli in dela tistih, ki so začeli sodelovati, in vas, ki ste darovali. Nimamo posebnih rojakov tu, ki bi jih uvrstili v svetovno zgodovino. Toda junaki ste vi, ki ste sedaj tukaj in vam bodo čez 50 ali 100 let priznali, da ste šli preko vsega premišljanja in strahu ter delo podprli.“

Zatem je nadaljeval: „ne smemo se čuditi, da tudi v slovensko izseljenko skupino sem in tja prihajajo pojavi nezrelosti. Da nekateri nimajo več smisla za delo v skupnosti, za ustanove, ki so jim omogočile pot iz sušnosti v svobodo. V preobjudenosti razkrajajo; morda govore proti vsemu, česar ne razumejo in hočejo uničiti temelje zdravega življenja. Preko vseh tistih, ki tako mislijo in morda govore, gre naša zrela slovenska pamet in pravi: prišli smo, ne zato, da bi umrli, ampak, da bi živeli. V tujino nismo prišli, da bi beračili, ampak, da si s svojimi prispevki zgradimo to, kar nam je za skupno delo potrebno.“

Pesem ljubezni je tretja pesem, ki jo poje Slovenska hiša. Govornik je naglašal, da je ljubezen do Boga vodila ljudi, da so si od ust pritrgovali zneske in jih žrtvovali. In ljubezen do skupnega slovenskega življenja. Za vsem tem prizadevanjem je Bog, „kateremu bo v slovenski kapeli posvečen poseben prostor v Slovenski hiši, kjer bosta imela svoj prestol Bog in Marija.“

S pozivom naj se ta trojna pesem, pesem hvalečnosti, zrelosti in ljubezni poje ves ta dan, „da bomo imeli enega trdnih krajev, enega trdnih temeljev, na katerem stojimo, da bomo po krščansko verovali in po slovensko čutili“, je g. dir. Orehar zaključil svoj govor. Izvajanja so zbrani rojaki sprejeli z močnim odebravanjem.

Nastop Adrogejevcev

Gojenci Rožmanovega zavoda iz Adrogeja imajo vsako leto na žegnajo v Slovenski hiši svoje točke, s katerimi se vedno „postavijo“. Tudi letos so jih imeli ter so rojaki znova lahko ugotovili, da je v tem zavodu poleg desne in skrbne vzgoje poskrbljeno tudi za pošteno zabavo gojencev.

Na žeganju so Adrogejci nastopili s 6 točkami, ki so vse vzbujale izredno veselo razpoloženje v dvorani. Ljudje so se res pošteno nasmejali. Posamezne točke so imele naslove: Radio, metalec nožev, chicle in hipnoza. V svojem besnenju je bil prikazan tudi Hitler. Končali so z „resnim“ izpitom na univerzi. Točke so izvajali delno posamezniki, delno pa več gojencev skupaj. Nastopili pa so naslednji gojenci: Andrej

Gledališki večer ge. M. Volovškove

Že lansko leto se je govorilo, da bo priredila gospa Volovškova samostojen gledališki večer, pa zaradi več ovir do tega ni prišlo. Zdaj, ko je domača dvorana razpoložljiva, smo ta nastop le dočakali, čeprav malo z bojaznijo, da nas bo umetnica skoraj zapustila, dasi upamo, da njena odsotnost ne bo dolgo trajna. Ljubitelji iskrenega teatarskega življenja so pa na ta večer težko čakali, saj se nam je gospa Volovškova prav v zadnjem času s tremi nastopi, z onim na Shakespearovem, z onim na domobranskem in z onim na umetniškem večeru SKA znova približala. Pa na teh večerih je gospa Majda nastopila v vlogah, ki so ji bile pač odkazane; sedaj si je pa program sama izbrala in pri umetnici njenega značaja to ni malega pomena.

Gospa Volovškova je rojena igralka. Bilo je še med zadnjo vojno, ko so nekdo Logačani prišli na Vrhniko gostovat s Postržkom. Takrat je bila Majda Uršič šele telesno razvijajoča se študentka, a že nosilka naslovne vloge. Vrhniki smo bili z odrom nekako razvajeni, kajti večkrat so gostovali pri nas ljubljanski poklicni igralci, tako gospe Elvira Kraljeva in Mira Danilova. Pa vendar je bilo po logaškem večeru govorjenje samo o kreaciji vloge Postržka, vloge, ki se ji je tedaj posebno prilagajala, da jo je po lastni iniciativi v begunstvu ponovno odigrala v Zavbijski režiji. Ta tedanji profesor slovenščine je pri gđ. Uršičevi postal pozoren še na drug njen talent, na pisateljskega. Ker sem takrat vodil prosvetne večere in sestavljal zanje tudi programe, se spominjam, da je prišel nekoč g. Žavbi k meni in predlagal, da bi na enem teh večerov prebrali tudi eno njenih šolskih (ali domačih) nalog, ker bi bilo res škoda, če bi jo napisala samo za profesorja in razred. Naloga je potem vzbudila navdušenje poslušalcev, tako da je g. profesor predlog ponovil. Takrat smo spoznali, da Uršičeva ni samo igralka, ampak da ima tudi poseben talent za ustvarjanje literarnih umetnin, kar pa pozneje ni prišlo do pravega izraza, pač zaradi pomanjkanja zadevnega slovstvenega ognjišča. Že pri poslušanju in branju njenih nalog je bilo opaziti, da jo niso zanimali toliko dogodki kot lirski izlivi.

V Buenos Airesu gospe Volovškove nismo videli prevečkrat na odru. Skrb za družino in vzgojo otrok jo je najbrž najbolj zadrževala. Gospa Bara Remec je izjavila gospe Kraljevi (Medbojbe I, 1-2, str. 21): „Če je (ženska) močna in je zrela umetnica, ji ne bo moglo zakonsko življenje tega odvzeti. Če je že prej živela za umetnost, ne bo prenehala z delom in ne uvidim, zakaj ne bi mogla biti kljub temu dobra žena in mati. Če ima žena bogat svoj notranji svet,“

Fink, Janez Kessler, Anton Malovrh, Marjan Zorko, Lojze Komidar, Miha Stariha in Jože Grbec.

Za svoje nastope so Adrogejčani želi navdušeno odobravanje.

Po njihovi točki je bila družabna prireditev, ki se je v vselem razpoloženju ter ob dobri postrežbi razvila v večerne ure.

svet, je tudi življenje v družini bolj pestro in bogato. Tako smo videli, da gospe Volovškove družinsko življenje ni pri oderskem delu uničevalo, kvečjemu zaradi pomanjkanja časa večših oviralo. Njeni nastopi so bili res malo številnejši kot drugih igralc, a vedno je z vsako vlogo stvariteljsko sposobnost dvigala in imela pri publiku uspeh kot postavim v Ljubljani nekoč gospa Šaričeva.

Na zadnji večer Slovenske kulturne akcije, v soboto 14. t. m. bi gotovo prišlo še več ljudi, če se ne bi prav v času, ko se je bilo treba odpraviti v Slovensko hišo, razdvijala nevihta s točo. A kdor je prišel, se je mogel znova prepričati o njeni nenehni rasti. Najprej je bila „enodejanka za eno samo igralko“ Eugena O'Neilla „Pred zajtrkom“. Zakonska žena govori deloma sama s seboj, deloma z možem za odrom. Ne bi mogel reči, da je to toliko dramski konflikt med možem in ženo kot konflikt obeh zakoncev z usodo. Vsekakor je enodejanka dramatična, a do neke meje vendar naturalistična, brez pravega stopnjevanja, ki ga priinese šele konec. Igralka je pokazala, da je tudi prava odrska umetnica in bi si upali trditi — kar tudi za „Vrtnarja“ —, da je bila njena igra tako dovršena, da so bili zvočni in svetlobni efekti le spremljava igre, ne pa njen poudarek.

A prava Majda Volovškova se je pokazala šele pri Rabindranatu Tagoreju, pri „Vrtnarju“ v prevodu Alojzija Gradnika. To, kar smo zapazili v Senigalliji, da je literarno nagnjena bolj k liriki — Tagore je bil pri nas aktualen zlasti v dobi ekspresionizma — se je prikazalo tudi na tem večeru. Njena predvajanja so ostala nepozabna, opozarjam ne na spev „Pridi k mojemu jezeru“. In to ne le samo za tiste, ki so imeli priložnost tekst prej vpogledati, tudi za tiste, ki so prišli nepripravljeni na večer. Kajti igralka ima tudi tehnične odlike, med drugimi to, da je njeno govorjenje lahko in dobro razumljivo, njena govorica gladka in naravna. Spomin besedila pri njej je vzoren in če ji za spoznanje preskoči, se zna takoj popraviti, ker ni samo naučena, ampak res igra svojo doživeto vlogo.

Scenograf je bil g. Ivan Bukovec. Ne vem, koliko je bil prav oseben, koliko pa je delal tudi po zamisli gospe Volovškove. Sceni za oba nastopa sta bili vzorni; gospod Bukovec je brez dvoma naš najboljši inscenator, pa naj gre za realistična ali abstraktna prizorišča, dasi so tudi nekateri drugi dobri.

V letošnji, ne le količinski, ampak tudi kakovostno bogati sezoni je bil nastop gospe Volovškove gotovo najboljši in si res želimo, da bi se čimprej spet povrnila med nas.

M. Marolt

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1965

NAJLEPŠE DARILo ZA MIKLAVŽA, BOŽIČ IN NOVO LETO!

Marijan Marolt

Ruda Jurčec: Skozi luči in sence

Prvi del 1914—1929. Buenos Aires 1964. Izdala in založila „Editorial Baraga“. Strani 357.

Slovensko narodno gledališče se ni obnovilo kmalu po Cankarjevi smrti (str. 127), ampak že precej prej, še pod Avstrijo. Podžigalo je Slovence, da so se s takšnim ognjem zavzemali za obnovitev gledališča, poročilo o slovesnostih v Narodnem gledališču v Pragi. Ko smo videli ploskali po prvem dejanju in so se prišli zahvaljevati vsi s cvetjem obsuti igralci, je tedanja Majda, gđ. Wintrova iz Zagreba spregovorila predoške besede: „Zora puca, bit će dana“, kar sem si dal takoj prevesti v Zora vstaja, dan se dela, kar je mogla spregovoriti le še v Avstriji. Sicer sem pa v svojem poročilu o letošnji uprizoritvi Naše krvi že popisal tedanje dogodke, kako avstrijski policijski direktor dr. Skubl ni dovolil uprizoritve Naše krvi in jo je moral nadomestiti Divji lovec. Dvomim, da bi se kdo proti Divjemu lovcu izražal, saj je bila za veliki dogodek izbrana pač slovenska drama. Res so pa morali pomagati Zagrebčani in diletantje. Bil je kmalu napovedan tudi nadaljnji program, vse seveda s pogojem, da bo dovolj moči na razpolago. Saj se operna sezona ni mogla začeti prej kot ob razsulu, ko je rajni Govekar nabral med povratniki s soške fronte dovolj godbenikov, predvsem Čehov. Cankar pa je umrl šele po nastanku Ju-

goslavije; avion, ki je krožil nad pogrebom, je pripeljal slovenski narodni vladni nadporočnik dr. Rape.

Gospa Šaričeva pa ni Marija (str. 129), ampak smo jo vedno poznali pod imenom Mila. Kot mi je povedala neka tu živeča Slovenka, ki ji je bila gospa Šaričeva krstna botra, je bila krščena na ime Mihaela.

Poslopje narodne vlade ni bilo nikoli na Kongresnem trgu (str. 137), ampak je bil tam samo urad likvidacijske mase imovine deželnega odbora. Dijaku Pibru ni bilo ime France (str. 136), tudi ne Ivan (str. 154), ampak Jože.

Ekspresionistično dramo „Kirke“ ni napisal Stanko Majcen (str. 156), ampak Alojzij Remec. Heddo Gabler, prav Heddo Gabbler (str. 156) v uprizoritvi Hudožestvenikov ni mogel režirati Stanislavskij, ker ga nikoli v Ljubljani ni bilo. Lahko je bila ljubljanska predstava le napravljena po kakšni starejši režiji Stanislavskega.

Format Doma in sveta se ni povečal šele pod Stetelom in Koblarjem, ampak je bil že od ustanovitve približno enak; le eno leto je bil za poskušnjo manjši (str. 154).

Jakličevo „Nevesto iz Korinja“ je ilustriral France, ne Tone Kralj (str. 154).

Jezuit p. Kobi (str. 262) ni bil Aleksander, ampak Ferdinand, kratko Nand. Prvič sem bral, da je bil umetnostni zgodovinar, dasi sva bila precej blizu skupaj doma.

„Bogumilu (ml.) Remcu sem mogel brati v očeh enako napetost, kakor je prevevala mene: prvo srečanje s Parizom“ (str. 313). Bogumil (ml.) Remec je bil že l. 1923 z menoj v Parizu. Takrat se je tudi že seznanil z dr. Kuharjem. Bila sva v sklopu Orlov, ki so prišli na telovadne tekme. Z ostalimi Orli sva hodila skupaj le, kolikor je bilo potrebno, drugače pa svoja pota; jaz največ po galerijah, Remca so pa zanimala še druge reči; neverjetno dobro se je v nekaj dneh po Parizu orientiral.

Napisal sem, da je žalostna prtljaga. ki jo nosimo s seboj izseljenci, zgodovinska neresničnost, bolj spominska nezanesljivost. Vsi trpimo pod njo. Zato na nekaterih Jurčeve trditve ne morem kar s svojimi odgovoriti. A vzbudile so dvome, ne le pri meni, tudi pri drugih.

Da bi bila po majniški deklaraciji v Ormožu najprej prireditev Sokola (str. 77), se mi vidi neverjetno. Sokol je bil menda prepovedan in tudi Orel ni deloval. Spominjam se, da mi je nekoč med vojno neki Orel odprl svoj predalnik in mi pokazal svoj zložen krog, češ, da bo že prišel čas, ko ga bo lahko spet oblekel. Kolikor vem, so Orli in Sokoli nadomada, nenapovedani, med vojno prvič nastopili na Krekovem pogrebu, po-

tem pa spet do prevrata nič več. Da bi pa v Ormožu nastopili in še celo z gosti iz Ptuj, Maribora in celo z nekaterimi iz Celja, bi bilo vredno enkrat bolj obširno popisati.

Prav tako dvomim, da bi nekdanji ormoški franciskani imeli obširne vinograde (str. 8), saj so bili beraški red.

Dvomim, da bi posmrtno masko rajnega Ivana Cankarja izdelal Rihard Jakopič (str. 117), ki se kot vem, s kiparstvom ni nikoli pečal. Če me spomin ne vara, jo je izdelal Lojze Dolinar.

Na str. 139 piše Jurčec, da je bil predsednik irendentistične organizacije Jugoslovanska Matica profesor Ivan Mazovec. To pozneje še nekeje ponavlja. Po moji vednosti je bila Jugoslovanska Matica zamisel naprednjakov, profesor Mazovec pa tako iskren Edelesar, da dvomim, da bi prišel le v poštev za takšno predsedstvo. Tudi dr. Ante Pavelić ni mogel biti v hrvatsko-srbski koaliciji (str. 139), ampak je bil pristaš stranke prava, ki se je prva priključila Korošcu.

Pokrajinsko namestništvo (str. 141) se je prejšnje poslopje deželne vlade na Bleiweisovi cesti začelo imenovati pač šele z imenovanjem Ivana Hribarja za pokrajinskega namestnika.

Nekje piše Jurčec, da je takrat, pač v prvih časih Jugoslavije, slišal govoriti starejše marijanščike o Pašičevi prevari z ženevsko deklaracijo. Moj oče je bil član načelstva SLR in je to zvedel šele pozneje iz drugih virov. Ni moglo to biti kakšen sovzrok neprisrčno-

sti Aleksandrovega sprejema ob prvem obisku Ljubljani, česar naravnost tudi Jurčec ne trdi. Takrat je bil v vladi dr. Korošec, deželni predsednik je bil dr. Brejc, vsa organizacija sprejema je bila v rokah SLS, še dekorater je bil klerikalec arh. Vurnik. A stranka se je bala dvojnega: prvič je bilo čutiti vedno večje naraščanje republikanstva med pristaši, drugič pa, da bi liberalni element katoliškega prepil. Zato so naši ljudje v Ljubljani vse storili, da bi spravili z dežele čimveč ljudi v Ljubljano. Hodili so razni ljudje na Vrhniko, da bi podžigali ljudstvo, in se je res spravila v Ljubljano množica, ki je bila navdušena kot v dneh najživahnjejše deklaracijske agitacije. Republikanstva ni bilo več čutiti, pač pa se je uveljavljal liberalni element s psovanjem. Menda so bili takrat že različni sokolski in orlovski vzkliki, ki naj bi kazali moč enega in drugega tabora. Naši ljudje so živeli vso vojno v premirju z liberalci, med deklaracijskim gibanjem so bili celo prijatelji med seboj na obeh straneh in šele zdaj v Ljubljani so slišali spet psovke. Tedanji uredniki Slovenca so me naravnost prosili, naj o tem kaj napišem in res sem oddal nekaj notic. Formalno je še vedno veljal medsebojni dogovor o nenapadanju. A to psovanje v špalirju se na zunaj ni poznalo. Hči dr. Brejca mi je čez nekaj dni skrivnostno zaupala, da ji je „zelo visoka osebnost iz kraljevega spremstva“ rekla: „V Zagrebu je bil pomp, a v Ljubljani je srce.“

(Bo še)

Novice iz Slovenije

Slovenski pesniki in pisatelji so do bili častno mesto v velikem leksikonu Lexikon del Weltliteratur, ki ga je na 1472 straneh izdal Alfred Kroener v Stuttgartu. Med 9000 imeni svetovnih pesnikov in pisateljev so tudi naslednja slovenska imena: Anton Aškerc, Matej Bor, Ivan Cankar, Srečko Kosovel, Juš Kozak, Miško Kranjc, Franc Levstik, Franc Ks. Meško, Josip Murn, dr. Franc Prešeren, Josip Stritar, dr. Ivan Tavčar, Primož Trubar, Valentin Vodnik in Oton Župancič.

V ptujski občini so ob pregledu opravljenega dela ugotovili, da so v prvem polletju letošnjega leta odkupili od zasebnikov samo 600 hektarjev orne zemlje. V načrtu so pa napovedali, da bodo v istem času spravili pod takojme novano „družbeno upravo“ 1900 hektarjev zemlje. V svoj zagovor so navajali pomanjkanje denarja v kmet. organizacijah in ustanovah.

Umrli so. V Ljubljani: Miha Bezljaj, fin. inšpektor v p., Andrej Duhanič, kurjač, Mar. Valentina Ogulin, up. šolska sestra Notre Dame in prof. glasbe v p., Rozalija Blažica roj. Cimperman, Viktor Šonc, skladatelj in prof. v p., Antonija Pivšek, Gizela Cyahte roj. Schautta, Andrejček Gregorinčič, Jože Kadunc, telegrafist, Matija Gorenc, obrtnik, Katarina Tanja, Marija Golmayer roj. Kimovec, Marija Hrovat roj. Pečnik, vdova po livarju in Franc Ficko v Murski Soboti, Katarina Debevec roj. Kovač v Radovljici, Jožefa Zorn v Kranju, Nada Podsedeneš roj. Škruba v Mizirju, Stan-

ko Zorič, sadjar v Leskovcu pri Krškem, Adi Grubelnik v Šmartnem pri Litiji, Alojz Grm v Kranju, Franc Bergant v Škofji Loki, Rudi Goleš v Celju, ing.-Evgen Miklavčič, upok. v Piranu, Drago Erbežnik v Vevčah, Franc Kimovec, upok. zidar v Hrašah, Anton Rupnik v Zagorju, Franc Dobnikar, mesar na Ježici, Franc Veselič, pos. v Metliki, Anton Zorko, upok. v Celju, Štefan Prijon v Novi Gorici, Drago Tratar, upok. žel. v Celju, Anton Hribar v Ihanu, Vilma Sirkova roj. Gangl v Metliki, Ela Kuhar roj. Moll v Trbovljah, Franc Zajc, uslužbenec pri radijskem oddajniku v Domžalah v p., Albert Petrin, ekonomist v Celju, Alojz Grm v Kranju, Jože Bešter v Besnici pri Kranju, Vinko Manfreda, pos. iz Zagaja pri Laškem, Rudi Goleš v Celju, Janko Levec, trg. poslovidja v Trbovljah in Julka Losinscheg roj. Brejc v Vel. L. Ivana Opeka roj. Kenk na Vrhniki, Maks Kosirnik v Trzinu, p. Albert Pirce, frančiškan, bisero-mašnik v Novem mestu, Frančiška Bitenc v Litiji, Jože Trtnik, upok. v Zg. Kašlju, Vilma Colnar roj. Karničnik v Kočevju, Vladimir Šmid, upok. v Tacnu, Cecilija Gospodarič roj. Vilman predmetna učiteljica v p. na Jesenicah, Frančiška Rihtaršič v Begunjah, Alojz Mausser, upok. v Domžalah, Pavla Lajovic roj. Drnovšek v Sp. Hotiču pri Litiji, Franc Nartnik, biv. trgovec in pos. v Polhovem Gradcu, Ivana Likovič v Tomišlju, Ivan Cizej, upok. računovodja v Grajski vasi, Felicita Primčič v Dravljah in Anton Zagorc, ključavničar v Sevnici.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

XIV. kulturni večer SKA

Na letošnjem zadnjem kulturnem večeru SKA, v soboto, 21. t. m., je predaval č. g. prof. dr. Filip Žakelj ob petletnici smrti škofa dr. G. Rožmana, o njegovi vlogi v narodni, verski in izseljenski zgodovini. Večer je vodil predsednik zgodovinskega odseka g. Marolt, ki je poudaril, da bodo poleg slovenske publicistike ta žalostni jubilej najlepše proslavili slovenski planinci s postavitev spominske kapelice v Bariloche in pa današnji predavatelj, ki je med najboljšimi poznavalci pok. škofa. Gospod predavatelj je v dveurnem predavanju prikazal škofov lik, najprej v osebnih lastnostih kot človeka z neomajno vero v božje vodstvo, kot iskrenega voditelja mladine, kjer se je včasih v dobrih lastnostih svojih varovancev sicer zmotil, n. pr. pri dr. Mikužu, in navedel tudi Rožmanovo življenjsko pot pred zasledbo ljubljanske škofijske stolice. V drugem delu svojih izvajanj je predvsem oudarjal Rožmanova razmerja do sodob-

nikov in sodobnih pokretov, tako do nadškofa Jegliča, do vladajočih sv. očetov, do ljubljanskega kapitlja, do mariborskega škofa, do dr. Korošca, dr. Ehrliha, prof. Tomca, dr. Odarja, do Katoliške akcije itd., itd. Hotel je že dvakrat predavanje jenjati, pa so ga poslušalci prosili, naj kar nadaljuje, kajti malokateremu predavatelju se je posrečilo doseči s poslušalci tolikšen stik kot dr. Žaklju na Rožmanovem večeru. Sledečji je moral zaradi pozne ure le nehati in ga je g. Marolt ob velikem pritirjevanju navzočih prosil, naj bi v prihodnji sezoni predavanje nadaljeval, ker zlasti o škofovi vlogi v naši izseljenski zgodovini danes zaradi pomanjkanja časa ni moglo biti še pravega govora.

Lik škofa Rožmana je pri poslušalcih znova zaživel v vsej veličini.

SAN MARTIN

III. občni zbor Slovenskega doma je bil preteklo nedeljo 22. novembra ob lepi udeležbi članov in članic. Začel in vodil ga je predsednik g. Leopold Novak. Pred prehodom na dnevni red je

zborovalce pozdravil sanmartinski dušni pastir g. Gregor Mali, ki je naglasil velik pomen doma za vzgojo mladine ter prosil vse navzoče, da naj v edinstvi in medsebojnem prijateljstvu vsi sodelujejo, da bi mogel dom doseči svoje cilje.

Po izvolitvi dveh skrutinatorjev in dveh overovalcev zapisnika so sledila poročila odbornikov. Predsednik Novak je med drugim orisal delo odbora v zvezi s povečanjem sedanjih pretesnih prostorov. Povedal je, da je bil ustanovljen poseben gradbeni odbor, v katerem sta bila poleg odbornikov še ing. Ecker in gđc. Barica Majcen. Ta odbor je na številnih sejah pripravljala načrte za povečanje doma. Drugi odbor — finančni —, ki ga sestavljajo Viktor Češnovar, Franc Oblak in Slavko Truden, pa je zbiral sredstva v ta namen. Še predno je bilo to delo dokončano, je desni sosed ponudil v nakup svojo hišo. Odbor doma je bil mnenja, da bi dom ogromno pridobil s povečanjem svojega prostora s sosednjim posestvom. Zato je sporočil sosedu, da je interesant za to posestvo. Začeli so se razgovori s sosedom.

Zaradi tega se je zaenkrat prenehalo z izdelovanjem načrtov za novo stavbo na sedanjem prostoru. Dalje je predsednik orisal izredno živahno življenje v domu zlasti ob sobotah in nedeljah ter govoril o raznih problemih v zvezi z domom (dežurna služba, itd.). Tajnik Franc Zorko je podal podrobno tajniško poročilo. Odbor je imel v zadnji dveletni poslovni dobi 52 sej, kar kaže na redno poslovanje odbora. Povedal je tudi, da ima dom 275 članov. Izčrpano poročilo blagajnika Gabrijela Potočnika je pokazalo dobro gospodarsko stanje doma.

Dom, ki je bil pred štirimi leti kupljen za 1.250.000 pesov, ima še 450.000 pesov dolga. Toda znesek za plačilo tega dolga je že v blagajni in poleg tega zneska še nekaj stotisočakov za nadaljnje gradnje ali za nakup sosednega posestva. Predsednik finančnega odbora Viktor Češnovar je poročal o ugodnem poteku akcije, da bi vsak član z obročnim odplačevanjem kupil še štiri nove deleže. Kulturni referent Ivan Petkovšek je poročal o kulturno-prosvetnem delu odbora, ki je bilo živahno, toda ovirano s tem, ker dom nima dvorane. Gospodar Karel Uršič pa je poročal o stanju inventarja. Referent za pridobitev pravne osebnosti Rudolf Smersu je povedal, da je postopek že v teku in je pričakovati, da bo dom, ki ima obliko zadruge, v kratkem dobil svojo pravno osebnost. Isti je poročal tudi o Vzajemnem podpornem skladu, iz katerega se izplačujejo posmrtnine članom doma in njihovim svojcem. Poročilo nadzorstva je v odsotnosti nadzornika Gabrenja podal član nadzornega odbora Franc Fajfar, ki je predlagal razrešnico odboru, ki je tudi bila soglasno sprejeta.

Sledile so volitve novega odbora. Predlagana je bila samo ena lista, ki jo je prečital Gabrijel Potočnik, in ki je dobila 87 glasov od 92 oddanih glasov. Izvoljeni so bili za prihodnji dve leti naslednji: predsednik Leopold Novak, podpredsednika Stanko Marinček in Anton Pavlič, tajnika Franc Zorko in Janez Berčič, blagajnika dr. Franc Zupanc in Janez Dimnik, kulturni referent Rudolf Smersu in gospodar Karel Uršič. Za namestnike so bili izvoljeni: Franc Hrovat, Alojzij Leskovec, Jože Ziherl in Viktor Sever. Za nadzornika (sin-dico) je bil ponovno izvoljen Vojko Gabrenja in za njegovega namestnika Franc Fajfar. V nadzornem odboru pa so: Anton Truden, Janez Šušteršič, Metod Mavrič in Jože Marinšek. Občni zbor je tudi potrdil dosedanja finančni odbor (Viktor Češnovar, Franc Oblak in Slavko Truden) in izvolil odbor za Vzajemni podporni sklad (Peter Klobovs, Rudolf Ribnikar in Rafael Telčič).

G. Novak, ki je bil že tretjič izvoljen za predsednika (prvotako so bili tretjič izvoljeni oba podpredsednika in gospodar), se je lepo zahvalil za zaupanje ter vse članstvo prosil za sodelovanje. Poseben poziv je naslovil na mladino — fante in dekleta — da pomagajo pri delu doma.

MENDOZA

Informativni sestanek

Po uspehih mladinskih dnevih, ki so bili 7. in 8. novembra, je bil v ponedeljek, 9. nov. ob osmih zvečer informativni sestanek somišljenikov SLS, odnosno slovenske krščanske demokracije. Dvorano Doma so napolnili moške in ženske, fantje ter dekleta. Razveseljava je bila lepa udeležba mladine. Sestanek je začel g. Rudi Hirschegger. Po pozdravnih in uvodnih besedah je povedal, da bo po referatu g. Miloša Stareta debata odn. razgovor.

Nato je g. Miloš Stare v skoro dveurnem poročilu pokazal na značilnosti dogajanj v svetu. Govoril je o pomenu Evrope v bodočnosti ter o vlogah ZDA in Sovjetske zveze. Dalj časa se je pomudil pri Južni Ameriki ter prikazal pomembnost kršč.-demokratskih strank v tem delu sveta. Nazorno je opisal razmere v naši domovini in s kakšno vztrajnostjo si prizadevajo komunistični emisarji in njihovi naivni sopotniki, da bi razkrojili našo emigracijo in tako preprečili delo, ki ga sedaj opravlja. Obširno je g. Stare govoril ob zaključku referata o bodočnosti Slovencev ter o našem državno-pravnem programu ki je slej ko prej nespremenljiv: slovenska država v svobodni skupnosti z narodi Jugoslavije.

Poslušalci so se g. Staretu zahvalili z dolgotrajnim odobravanjem. Posebej pa se mu je zahvalil še g. Hirschegger za tako obširen in temeljit pregled. Nato se je razvila debata, v kateri je g. Stare odgovarjal na razna vprašanja. Debata je pokazala, kako živo je zanimanje med izseljenci za aktualna vprašanja. Zaradi pozne ure — bilo je že polnoči — je g. Hirschegger zaključil lepo uspešni informativni sestanek. G. Staretu so izrazili željo, da bi kmalu zopet prišel v Mendoza in omogočil take sestanke in razgovore.

NAGAJIVI VETRI...

Marijan Jakopič

*V tankih brezah za vasjo,
vetri se pod noč igrajo,
meni tiho na uho
bajko sladko šepetajo:*

*„Rože v kamrico diše,
pesem murno vanje lije;
deklca ne more spati,
h križem okna se privije.*

*Mesec sveti ji v obraz,
boža mehke kite...“*

*Vetri nagajivi vi,
kaj želje budite!*

RAMOS MEJIA

Ob proglasitvi za mesto

Vlada province Buenos Aires je proglasila preteklo nedeljo naselje v Vel. Buenos Airesu Ramos Mejío za mesto. Ker v njem živi precej številna slovenska skupnost, precej poznana tudi v argentinski okolici, jo je občinsko tajništvo za kulturo naprosilo, da se tudi Slovenci pridružijo proslavam, ki jih je pripravilo v počastitev dogodka.

Slovenci so res nastopili s svojimi folklornimi plesi v ponedeljek, 23. t. m., zvečer. Sredi novega mesta je bil na avenuiji Belgrano postavljen oder, na katerem so pred zbranimi najprej nastopili plesalci sanjuške folklorne skupine pod vodstvom gđc. Betke Maček, ki so izvajali belokranjske in gorenjske narodne plesove v odgovarjajočih nošah. Za njimi pa so pod vodstvom ge. Eme Blejčeve nastopili otroci iz Slomškovega doma v Ramos Mejiji, ki so ljubko zaplesali: Jaz, pa ti... vsi oblečeni v gorenjske narodne noše. Zbrano občinstvo je obe skupini slovenskih plesalcev nagradilo z obilnim ploskanjem.

„Slovenska svatba“ v Slomškovem domu

Že več let sem prireja Slomškov dom v mesecu novembru svoje znane tombolske prireditve. To leto pa je odbor doma pripravil nekaj posebnega — namesto tombole si je zamislil prikazati slovenske ženitovanjske običaje, pravo slovensko svatbo. Privlačen program in izredno lepo vreme sta v nedeljo, 15. novembra, privabila na prostoren in senčen vrt Slomškovega doma veliko število rojakov. Na odru letnega gledališča je bila postavljena kmečka izba s pečjo, bogkovim kotom ter vsemi pritlikinami. Na ploščicah pred odrom pa so zasedli svoje prostore številni svatje. Nekaj po napovedani uri je stopil na oder predsednik Slomškovega doma g. Janez Brula in toplo pozdravil vse navzoče rojake. Med drugim je izvajal naslednje misli: „Vsem, ki so z razumevanjem in veseljem podprli prosvetno-kulturno prizadevanost Slomškovega doma, smo iz srca hvaležni. Na tem mestu naj pozdravim vse, ki so se odzvali našemu vabilu v svate in goste in s tem dom podprli v dvojni meri: denarno in s svojim delom, katerega ni mogoče poplačati.“

Letos smo ob petnajstletnici ramoske srenje simbolično prikazali življenje na slovenski domačiji ob štirih letnih casih. Na zadnjem obletnem slavlju Slomškovega doma pa smo ponazorili idile enega dne na slovenskem kmetemskem domu, ki ima danes svoje lepo nadaljevanje v prikazu kmetске svatbe. Starejši bomo z veseljem obujali lepe spomine na podobne oheti včasih doma, mlajši (Nadaljevanje na 4. strani)

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA 1965

V prednaročilu in predplačilu pri poverjenikih Svobodne Slovenije \$ 650,- (s pošto \$ 700,-).

Podprimo Rožmanov zavod

V nedeljo, 15. t. m., sem se udeležil zaključne prireditve v Rožmanovem zavodu: pete litanije, sestanek staršev, nastop študentov (recitiranje slovenskih klasikov, petje, harmonika, veseli prizori). Potem pa malica, razgovori, ogled zavoda, skratka: obisk koščka Slovenije v tujini.

Mnogo in z mnogimi sem govoril, marsikak problem smo načeli in našli odgovore na vprašanja, ki včasih nastajajo. Ker gre za eno naših važnih ustanov, sem se namenil nekaj ugotovitev napisati. Napisano je v obliki razgovora med dvema osebama, čeprav so prihajali odgovori od različnih ljudi.

Najprej nas zanima finančno vprašanje: od kod je prišel denar za zidavo novega zavodskega poslopja? — Zidava je stala do sedaj 3.200.000 pesov. Od tega so dale polovico tuje t. j. neslovenske organizacije, ki pomagajo katoliškim ustanovam v Južni Ameriki. Dale so podporo zaradi tega, ker je adrogueško semenišče pripravilo in „posodilo“ res lepo število duhovnikov tukajšnjim škofijam. Četrtna denarja je posojilo iz fonda, ki ga je škof dr. Rožman nabral v USA za adrogueško semenišče. Četrtno so pa prispevali slovenski dobrotniki po svetu, zlasti iz USA in Argentine. Med dobrotniki so na prvem mestu duhovniki, ki so zares velike vsote dali.

Kako se ustanova vzdržuje? Dokler je še semenišče, je vprašanje denarne-

ga vzdrževanja zavoda lažje: semenišče mora imeti lastno kuhinjo, toliko in toliko ljudi (profesorji, kuharice...), splošne stroške (elektrika, plin, telefon, davki...). Zavod uživa te dobrote semenišča. Semenišče se pa živi iz denarja dobrotnikov: zlasti iz USA, potem pa iz Argentine, pa še od drugod po svetu pride včasih podpora.

Čez eno leto bo semenišča konec. Zavod bo moral prevzeti sam vse vzdrževanje. Denar bo moral prihajati iz dveh virov: od gojencev pa od dobrotnikov. Da bodo mogli gojenci nositi glavni del stroškov, bo važno, da bo gojencev veliko: tako se bodo mogli izdatki porazdeliti. Vendar bo še v tem primeru treba iskati podpore za revnejše študente (že letos plačuje en duhovnik za dva gojenca, eden pa za enega). Vendar bodo morali dobrotniki tudi ustanovo podpirati. Niti škofovi zavodi doma se niso mogli sami vzdrževati, čeprav je bilo veliko gojencev in je razen tega imel zavod veliko lastno gospodarstvo. Če je Rožmanov zavod koristen slovenski skupnosti in če naj ostane odprt za fante vseh družin, tudi najrevnejših, mu mora skupnost pomagati.

Z denarnega vidika je potrebno veliko število gojencev. Ali pa ni nevarnost, da se raven zavoda zmanjša, če se sprejemajo vsi? Izbira je potrebna, to je gotovo. Kdor nima potrebnih zlasti moralnih pogojev, na noben način

ni za zavod. O tem ni in ne sme biti dvoma. V zavod naj prihajajo fantje, ki so dobili doma zares dobro vzgojo, ker le na taki osnovi je mogoče uspešno graditi naprej. Primeri, kjer je domača vzgoja odpovedala, tudi niso v zavodu. Zavod ni in ne sme biti polboljševalnica, ampak zbiranje in izpolnjevanje naše najboljše mladine. O tem so si na jasnem v zavodu, o tem si morajo biti na jasnem naše družine.

Verjetno je glavni smisel obstoja zavoda — razen seveda verske in moralne vzgoje — gojitev slovenstva. Včasih je slišati pritožbe glede slovenskega govorjenja študentov. — Problem slovenskega govorjenja vse slovenske mladine v zdomstvu, ne samo študentov in ne samo nekaterih, je le del silno težkega in zapletenega vprašanja ohranjanja slovenstva v tujini. O tem lahko govorijo naše družine, naši prosvetni domovi, ljudje, ki delajo z mladino. V Celovecu npr. imajo popolnoma isti problem. Ohranjanje narodnosti ni stvar dekreta ali zakona ali kazni (s tem bi verjetno dosegli ravno nasprotno, odpor do slovenstva), ampak zahteva dolgega, potrpežljivega in pametnega dela.

Vprašanje je treba reševati globalno: vcepiti mladini slovensko zavest in ponos. In to ni težko, dokler je otrok samo doma in ne sili ven v okolje, čisto nekaj drugega je pa kasneje, v dozorajočih letih, ko išče mladina v okolju svoje nove poteze. Razumljivo je, da je splošna tendenca odrasčajoče

mladine v zdomstvu v tuje čustvovanje in tujo govorico, saj se z njo srečuje povsod, razen med stenami domače hiše, iz katerih pa zaradi svojega razvoja teži. Celotnega vprašanja niti ni jemati pretragično, saj je ta težnja mladine del naravne adaptacije deželi, katere del je, in si je, nasprotno, treba le čestitati k vsakemu uspehu na tem področju.

V zavodu se skuša ustvarjati slovensko okolje in prav ta je eden glavnih smislov Rožmanovega zavoda. To okolje sestavljajo samo slovenski študentje in to dejstvo je verjetno odločilno za narodno vzgojo. Tu je domača šola, verske vaje in petje v slovenščini, predavanja in razgovori s starejšimi, nastopi doma in zunaj... Življenje se neprisluslno odvija v slovenskem duhu. Tako je razumljivo, da so si fantje, ki so vsaj eno ali dve leti živeli v zavodu, utrdili ali celo pridobili slovensko zavest. Ponovno je bil primer, ko so stareši zadrževali, da je bilo fanta prejsram, da je Slovenec, po nekajletnem bivanju v zavodu pa, da je ponosen na slovenstvo.

Del slovenske zavesti je slovenska govorica. V zavodu se zahteva samo slovensko govorjenje. Kadar je predstojnik med fanti, ti samo slovensko govorijo. Kaj pa kadar njega ni? Različno. Zelo je očiten pretekli vpliv družine, mnogo je odvisno tudi od tega, če so fantje, ki samo slovensko govorijo, tudi vplivni ipd. Treba je stalno

prepričevati, dokazovati, nagovarjati, vzpodbujati. Zelo veliko pomeni branje slovenskih knjig, kar pa morajo študentje storiti ob počitnicah, ker vsaj gimnazijci med šolskim letom tega ne zmorejo.

To je problem in to je reševanje. Veliko se premišlja, veliko se vpliva, uspehi pa pri tem plavanju proti toku niso vedno, kot bi si jih želeli. A to je realnost, s katero se je treba sprijazniti, ko si svojo dolžnost storil.

Kaj je pričakovati od domače osnovne šole (petega in šestega razreda), ki se bo začela drugo leto? — Ko bi ne pričakovali od nje mnogo, bi se ne odločili zanjo, saj bo mnogo novega dela prav zaradi te. Pričakuje se troje: močnejši vzgojni vpliv na fante teh dveh razredov, temeljita priprava za gimnazijo in pa to, da se bodo fantje v zahtevni domači šoli naučili temeljitega dela. Res je, da bodo morali na koncu leta delati izpit pred državno komisijo, a ker bo domača šola resna in zahtevna, je upravičeno upanje, da bo vsak študent izpit brez težav naredil. V tej domači šoli se bodo seveda poučevali tudi slovenski predmeti. Želeti bi bilo, da bi vsaka družina, ki količarko more, poslala svoje fante vsaj skozi ta dva razreda domače osnovne šole.

Tako nekako so potekali razgovori. Vesel sem mnogih ugotovitev. Prav je, da podpremo ustanove, ki jih imamo.

Č. N.

SLOVENCI PO SVETU

SEVERNA AMERIKA

P. Beno Korbič, predstojnik slovenskega frančiškanskega samostana v Lemontu, je koncem avgusta praznoval 50. letnico. Rojen je bil v Zbiljah pri Smledniku. V frančiškanski red je bil sprejet 2. sept. 1931. Maturiral je na III. drž. gimnaziji v Ljubljani. Bogoslovje je študiral na ljubljanski teološki fakulteti, v duhovnika je bil posvečen 7. julija 1940. Vojna leta je preživel v ljubljanskem frančiškanskem samostanu ter je imel nalogo skrbeti za jetnike v ljubljanskih sodnih zaporih. V varstvo so mu bili zapuani tudi gojenci frančiškanskega dijaškega doma. Zaradi povezave s Slovensko legijo ga je 4. decembra 1944 Gestapo aretirala. Več tednov je bil v samici, nato pa z duhovnim sobratom p. Klavdijem Okornom in ostalimi poslan v taborišče Dachau, kjer je bil vse do zloma nacizma leta 1945. Do leta 1949 je p. Beno Korbič živel v Muenchenu, nato odšel v ZDA, kjer je bil najprej v Lemontu, zatem v Johnstownu, l. 1951 pa odšel s p. Klavdijem Okornom v Avstralijo. V Avstraliji sta oba ustanovila verski mesečnik „Misli“. Po napornih

dveh letih sta se oba vrnila v ZDA, kjer je bil p. Beno najprej določen za kaplana na slov. fari v Willardu v Wisconsinu, leta 1961 pa je postal predstojnik lemontskega frančiškanskega samostana. K življenjskemu jubileju mu izreka tople čestitke tudi Sv. Slovenija in prosi Boga, naj bi še naprej spremljal vse njegovo delo s svojim blagoslovom.

KANADA

Slovensko župnijsko šolo pri Mariji Pomagaj obiskuje v novem šolskem letu 158 otrok. Razdeljeni so v 5 razredov. Otroke poučuje naslednje učiteljice in učitelji: ga. Anica Marušič, gđc. Karla Merhar, gđc. Marica Kavčič, gđc. Milena Mejač, gđc. Ivanka Levstek, gđc. ing. Cvetka Jakus in gg. Vilko Čekuta ter Mirko Krapež. Šola si namerava med šolskim letom omisliti lastne slovenske šolske knjige. Pripravili jih bodo učitelji sami.

V župniji Marije Brezmadežne je bil v zadnjem času najpomembnejši dogodek blagoslovitev novih orgel dne 26. septembra in prvi koncert na njih. Blagoslovil jih je g. Armstrong, pevodvaja deškega pevskega zbora pri stolni cerkvi

v Torontu. Po blagoslovitvi je bil orgelski koncert. Kot solista sta nastopila rojaka župljana župnije Brezmadežne g. Blaž Potočnik in Miro Mesesnel. Prvi je zapel Bizetov Agnus Dei, drugi pa Haenlov Largo: Skloni se nadme. Orgle je igral stolni organist g. Brian Rae ter vzbujal pozornost z odigranimi orgelskimi skladbami. Župnijski pevski zbor je pa zapel Tomčevo Darovanje iz njegove slovenske maše ter Premrlovo „Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod“.

PO ŠPORTNEM SVETU

Vsako leto v Gorici prirede športna tekmovanja v odbojki, namiznem tenisu in atletiki za pokal „Memorial M. Filej“. Letos se je tekmovanja v odbojki udeležilo kar pet moštev: Gorica, Števerjan, štandrez, Pevma, Sovodnje in Dom iz Rojana. Prvo mesto in pokal je osvojilo moštvo iz Gorice, ki je premagalo v predtekmah Števerjan z 2:0, štandrez s 2:1, v finalu pa Pevmo s 2:1. V moštvo Gorice je igral izkušeni igralec dr. Martin Kranner, ki je pred vojno bil eden odličnih odbojkarjev v Ljubljani in ima očitno še vedno dosti uspehov v tem sportu. Pevma je premagala v tekmah za vstop v finale Rojan z 2:0, Sovodnje pa z 2:1.

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1965 V PREDNAROČILU IN PREDPLAČILU \$ 650,— PO POSTI \$ 700,— PRI VSEH DOSEDANJH POVERJENIKIH

Vestnik SFZ

Lahkoatletski turnir SFZ bo v nedeljo 29. novembra ob 13 v Slovenski vasi v Lanusu. Na sporedu so sledeče panoge: tek na 3000 m in 200 m, skok v daljavo in višino, met diska in krogla. V vsaki panogi lahko tekmujejo največ štirje tekmovalci iz posameznega odseka. Zmagovalci dobe medalje, odsek z največ točkami pa pokal.

Skupni izlet SDO in SFZ bo v nedeljo, 6. decembra v Parque Pereyra. Dobimo se v Slovenski hiši pri skupni sv. maši ob 7.30.

Proslava Brezmadežne priredita SDO in SFZ v soboto, 12. decembra ob 7 zvečer v Slovenski hiši.

OBVESTILA

V nedeljo dne 13. decembra t. l. bo ob pol enajsti uri dop. v dvorani Slovenske hiše sestanek zaupnikov Slovenske ljudske stranke. O delu argentinske krščanske demokratske stranke bo poročal njen predsednik dr. Horacij Sueldo.

Spored letošnje proslave izseljenke nedelje — 29. novembra — bo: ob 17.30 sveta maša v cerkvi „San Juan Evangelista“, ulica Olavarría 486, Boca, Buenos Aires, nato pa v dvorani istotam nastopi posameznih narodnosti: Slovence bo letos zastopal otroški orkester iz San Martina pod vodstvom g. Borisa Pavšerja. — Dohod: iz San Justa in Ramos Mejía kol. 223; iz Primera Junta kol. 213 in 25 — do ulice Almirante Brown 1300 in Olavarría. Slovenci — posebej še narodne noše — naj se zberejo v cerkvi ob slovenski zastavi.

„Zlati orehi“ je naslov ljubki otroški igrice M. Skrbinske. Uprizorili jo bodo igralci Slomškovega mladinskega odra na miklavževanju, ki bo v soboto, 5. decembra ob 8 zvečer na vrtu Slomškovega doma. Vsi najlepše vabljeni!

HUMORISTIČNA KNJIGA — NAJLEPŠE DARILO ZA STARŠE IN ZA MLADINO

Šest-Preprost: „KAR PO DOMAČE“

Sv. Miklavž pride v Slovenski dom v v Carapachay v soboto, 5. decembra ob 8 zvečer.

Sestanek naraščajnikov na Pristavi v Moronu-Castelarju bo v soboto, 28. decembra ob 4 popoldne.

Slovenski šolski tečaj dr. Franceta Prešerna v Castelarju bo imel 6. decembra ob 18 zaključno proslavo šolskega leta, združeno s tradicionalnim miklavževanjem. Miklavžev tajnik bo uradoval ves dan 5. in 6. decembra.

Dekleta! Zdrav duh v zdravem telesu! 1. decembra ob 16 se bo pričel v Slov. hiši športno-vzgojni tečaj. Program: odbojka, predavanje, telovadba. Prijavite se!

Slovenski dom v San Martinu sporoča, da bo zaključek šolskega leta, združen s šolsko akademijo, v nedeljo, 6. decembra popoldne. Po akademiji pa sledi obisk sv. Miklavža. V nedeljo, 27. decembra pa bo tretja pevsko glasbena prireditev.

Igre „Rdeča kapica“ bodo za zaključek šolskega leta uprizorili otroci slov. šol. Tečaj F. Balantič iz San Justa v nedeljo, 6. decembra ob 17 v Našem domu. Po igri in razdelitvi spričeval pa bo prišel sveti Miklavž.

Otvoritev razstave akad. kiparja Franceta Ahčina bo v sredo, 2. decembra ob 19 v Galerija Casa América, Av. de Mayo 979, subsuelo.

CERKVENI OGLASNIK

Prvo sv. obhajilo slovenskih otrok bo dne 29. novembra ob 9.30 v Slovenski hiši. Birma pa bo dne 8. decembra ob 16 v baziliki sv. Jožefa na Floresu v Bs. Airesu.

Na prvo adventno nedeljo, 29. decembra ob 19, bo v farni cerkvi sv. Marjete v Boulogne sur Mer slovenska služba božja s pridigo in slovenskim petjem. Pel bo zbor „Soča“ pod vodstvom g. Mišiča.

MLADINSKI IZLET V NARAVO

6. decembra

Odhod iz Slov. hiše — maša ob 7.30

PROSLAVA BREZMADEŽNE

mladinskih organizacij

12. decembra ob 19 v Slov. hiši

Botrice! Botri!

Lepo izbiro ur in zlatnine po izredno nizkih cenah Vam nudi

Zlatarna in urarna

SILVO LIPUŠČEK

Provincias Unidas 3616 San Justo

T. E. 621-3047

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1964: za Argentino \$ 800,—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Tečaj valut v menjalnicah v Bs. Airesu v tork, 24. novembra. Prodajna cena:

1 USA dolar	 m\$	151,60
1 angleški funt		410,—
100 italijanskih lir		24,20
100 avstr. šilingov		587,05
100 nemških mark		3.780,—

Recreo „Europa“ de Rovtar y Rovtar Hnos., Río Carapachay, Tigre, T. E.: 749-0589, na razpolago tudi Slovincem.

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2

Cangallo 1642

T. E. 35-8827

Buenos Aires

HOTEL TIROL

(bivši hotel „Primavera“)

vam nudi lepe sobe s kopalnico, centralno kurjavo, garaža

MAKS in ZORA RANČNIK

MAR DEL PLATA

Mitre 2024

T. E. 2-8425

Hotel je odprt vse leto

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Avda. de Mayo 560/II T. E. 33-2486
(Escribanía Zavala) 30-0067

Capital Federal

BOTRAM IN BOTROM!

Pred in po birni greste le 3 kvadre od cerkve do Granaderos 61 (višina Rivadavia 6600), kjer lahko napravimo spominske fotografije.
Janko Hafner
T. E. 66-0818

Sorodnikom in znancem sporočamo žalostno novico, da je v vasi Tlake, občina Šmarje-Sap pri Ljubljani dne 5. novembra 1964 umrla v 86. letu starosti naša druga mama, stara mama, tašča gospa

Jožefa Erjavca

Pokopali so jo na domačem pokopališču dne 7. novembra 1964.

Zanjo žalujejo

V Argentini sestr: Franccka por. Zakrajšek

in Minka por. Telč z otroki.

v domovini pa snaha Ana Erjavca z otroki.

NAŠI MLADINI

19

PRIPRAVA

„Božič bo. Kako se boš pripravila nanj?“ je mama oni dan vprašala Katico, ko se je ta vrnila domov.

Katica začudeno pogleda: „Oh, kje je še božič! Za to je pa res še dovolj časa!“

„Res, božič je še daleč, a za pripravo nanj — no, ne vem: zdi se mi, da bi morala o tem že malo misliti!“

Katici je nerodno. Kakor vselej, kadar jo hoče mama o čem poučiti. Saj: v srcu da mami prav. A da bi to priznala — to je silno težko! Nazadnje le vpraša: „Pa kako naj se pripravim? Kaj naj storim?“

Mami ni težko odgovoriti. „Moraš pač sama vedeti, kaj pri tebi ni prav. Tako boš svoje napake lažje odpravila. Razmišljaj nekoliko: neubogljivost, klepetavost, opravljanje, tu in tam kakšna laž in podobno.“

Vedi: predno pride božič, moraš te in vse druge napake odpraviti. Le tedaj boš res z iskrenim srcem mogla zapeti: Rojen je Rešenik!“

Mirko Kunčič:

OTROCI LOVE KRESNICE

„Kresnica zlata,
postoj, diš, daš,
povej: kje so vrata,
ki vodijo v raj?
Brž z lučco prejasno
pokaži nam pot,
povedi nas k angelom
božjim otod!“

Kresnica je modra, visoko zleti,
se željam otroškim skrivnostno smeji:

„Otroci, holaj,
kdor misli na raj —
naj Bogu, ne meni se priporoči!“

Nova obleka

Stanko ima novo obleko. Kako ponosen je na njo. Ne more drugače, kakor da se pobaha: „Nov sem!“

Pogledam ga. Res! Na prvi pogled

je fantič čisto čeden: nova obleka, lepo počesan in tudi „griva“ mu ni predolga. Kakor da bi ga iz škatice vzeli!

Ker pa Stanka dobro poznam, ga pogledam malo bolj natančno. Hm?! „Umil si se danes, ne?“

„Veste da!“ je fantič skoraj užaljen.

„Tudi ušesa?“

Stanko je v zadregi. Menda ve, da tam nekaj ni v redu.

Zaključila sva razgovor brez vsake „pridige“. Le Stanku sem povedala, da mora biti vsak dan „nov“. Mislim: kar zadeva snago telesa.

Fran Milčinski

Dva brata

(Pravljica — Nadaljevanje)

Ubogi kraljici bi od žalosti kmalu počilo srce. Oblekli so jo v črno in z njo vred je žalovalo vseh devet dežela. Bratu pa so dali prelepo hišo in služabnikov in vsega dovolj in preveč.

Zlatolas je bil za strupom padel vznak kakor mrtev, ali ni bil mrtev. Našli so se dobri ljudje, da so mu stregli v hudi bolezni in predno se je luna mladila drugič, že so ga spet nosile noge. Tačas pa ni več strpel in krenil je na pot, kamor ga je gnalo hrepenenje po željni njegovi kraljici.

Pa gorje! Prstan mu je bil ukraden in dolgo pot, skrito in zavito, je zgrešil. Devet dni je hodil, hodil jih je deset, a še sledu ni našel od svojega kralje-

stva. Zablodil je v temno hrastovino, naprej ni vedel, nazaj ni znal in pešala mu je noga. Že je noč padla na zemljo, ko je slednjič ugledal daleč v gozdu svet, rdeč in rumen. Šel je za svetom in prišel do ognja. Ob ognju je sedel star puščavnik, do prsi mu je segala siva brada. Grel se je ob plamenu, poleg je žaborel živ studeneč.

Puščavnik se je razveselil tujca. „Že sedem let nisem videl človeškega lica,“ je rekel, „daj, sedi, odpočij se in okrepčaj!“

Zlatolas je bil žejen, pa ni pil, in bil je truden, pa ni sedel. Povedal je puščavniku, kdo da je in odkod in da mu ne bo miru, dokler ne najde spet svoje željne kraljice. In še ga je vprašal, ali ve za pot na drugi svet.

Puščavnik mu je odgovoril, da ne ve. Ima pa obilno družino, ki križem bega preko dolin in planin. Kaj, če je izmed njih kateremu znana!

Zaživžgal je na drobno piščal in završelo je po gozdu. Šumelo je listje in pokale so veje in vso noč in od vseh plati so drveli in se zbirali štirinožci — od miške do medveda. In ko se je storil beli dan, jih je bilo vse živo, kakor daleč je segalo oko. Poslušali so puščavnika in Zlatolasa, ali o drugem svetu in o potu tja ni slišal še nobeden. Zlatolasa bi potrla žalost. Pa mu je gospodar štirinožcev svetoval naprej čez devet planin in devet planot. Prišel bo na ptičje brdo. Tam biva starček, ki

gospodari krilati živali. Morda ve ta, kod pelje pot na drugi svet.

Spet se je Zlatolasu zbudilo upanje. Lepo se je zahvalil za svet. Usmiljena žival mu je kazala kam. Šel je čez devet planin in devet planot. Res je prišel do starčka na ptičjem brdu.

Še starejši je bil od prvega puščavnika. Bela brada mu je padala do pasu. Sila se je razveselil tujca. „Že štirinajst let nisem videl človeškega lica,“ je rekel, „daj, sedi, odpočij se in okrepčaj!“

PISAN DROBIŽ

Pravilo za življenje

1. . . st — vodi čez reko
2. . . ter — votla mera
3. . . ventar — popis imovine
4. . . te — majhen otrok
5. . . dja — vodno prevožno sredstvo
6. . . ež — bodeča žival

Namesto pik vstavi manjkajoče črke, da dobiš popolne besede. Vstavljene črke dajo važno življenjsko pravilo.

Adventna prošnja

„I ad ga jan ajlmez ila
etisor ag ikalbo iv „

Rešene uganke iz 18. številke

Čudni pregovori. Pravilo urejene vrste dajo sledeče pregovore: Kadar mačke ni doma, miši plešejo. — Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima. — Mladost je norost; čez jarek skače, kjer je most. — Besedna uganka. Rdeča redkivica.